

Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка
Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри проф. Чорний О.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

для студентів 2-го курсу

Галузь знань – 08 - Право

Спеціальність – 081 – Право

Освітній ступінь – бакалавр

Форма навчання – денна/заочна

Форма підсумкового контролю – залік

2023-2024 навчальний рік

Робоча програма виробничої практики для студентів 2-го курсу галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри права, філософії та політології Протокол від 25 серпня 2023 року № 1

Укладач: Віхров С. О - кандидат юридичних наук, доцент кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М.Лазаревського

Мова навчання - українська

I. Цілі та завдання практики

1.1. Виробнича практика студентів спеціальності «Право» (далі – студентів – практикантів) Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського є невід’ємною і складовою частиною професійної підготовки майбутніх фахівців з права, а також обов’язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня «бакалавр», нормативною частиною змісту освіти, що має на меті набуття студентами професійних навичок та вмінь.

1.2. Виробнича практика є органічною частиною навчально-виховного процесу в Навчально-науковому інституті історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М.Лазаревського і озброює студентів початковим досвідом застосування юридичного впливу і правового виховання у професійній діяльності.

1.3. В процесі підготовки до проходження виробничої практики студенти - практиканти спеціальності «Право» набувають широкої фахової освіти, вивчаючи юридичні дисципліни. Поглиблене вивчення та творче осмислення студентами основ професійно-правової, політичної, етичної, естетичної, загальної та соціальної культури, тому що модель сучасного юриста містить у собі не тільки професіоналізм як якісну характеристику фахівця в галузі юриспруденції, але й ряд особистісних властивостей, що характеризують юриста як високоморальну, висококультурну, духовну особистість, інтелігента у всіх соціальних проявах, що володіє загально-комунікативними та іншими якостями.

1.4. В процесі виробничої практики студенти-практиканти осмислюють значення поєднання зусиль судових та правоохоронних органів, освітніх закладів у вихованні громадян і молоді, оволодівають професійними уміннями та навичками взаємодії з цими органами.

1.5. Виробнича практика повинна максимально наблизити студента-практиканта до умов майбутньої професійної діяльності, дати йому можливість безпосередньо виконувати функції координатора зусиль всіх зацікавлених органів у правовому вихованні.

1.6. Метою виробничої практики в у судових та правоохоронних органах є:

- докладне вивчення організації роботи судових органах до яких прикріплено студента;
- ознайомлення із технологією підготовки і змістом відповідних юридичних і нормативних документів;
- проведення, разом з представниками судових органів, профілактичної роботи;
- безпосередня участь в організації і проведенні заходів правового характеру,
- вивчення студентами особливостей роботи правоохоронних органів та суду,
- оволодіння навиками складання правових документів, що входять в систему документообігу установ суду та правоохоронних органів.

Студенти повинні сформувані необхідні загальні та професійні компетентності відповідно до вимог освітньої програми.

Усі компетентності та програмні результати навчання зазначені у відповідній ОП Право.

1.7. Завданнями виробничої практики є:

- розширення, поглиблення, закріплення юридичних знань у процесі їх використання у практичній діяльності;
- удосконалення навичок застосування юридичних знань, набутих в період теоретичного навчання;

- виховання розуміння і необхідності співпраці і взаємодії з судовими органами;
- оволодіння студентами уміннями і навичками підготовки та використання відповідних юридичних документів, проведення різних виховних і профілактичних заходів юридичного змісту;
- ознайомлення з практикою роботи, досвідом організації правової роботи у судових органах, практикою застосування чинного законодавства України, організацією правового виховання та навчання;
- узагальнення, систематизація, вдосконалення знань і навичок з юридичної спеціальності;
- розширення, поглиблення, закріплення юридичних та професійно-педагогічних знань та їх використання у процесі практичної діяльності;
- удосконалення практичних навичок застосування юридичних знань, набутих в період теоретичного навчання;
- перевірка можливості самостійно працювати у сфері юриспруденції;
- збирання й узагальнення практичного матеріалу для написання звіту про проходження практики;
- набуття практичного досвіду, перевірка професійного рівня і ділових якостей студента,
- виховання розуміння і необхідності співпраці і взаємодії з судовими органами.

II. Зміст практики

2.1. Зміст виробничої практики полягає у послідовному вивченні студентами-практикантами спеціальності «Право» усіх аспектів правової роботи, яка проводиться юридичними службами підприємств, організацій, юридичними фірмами або юрисконсультами, з урахуванням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 27 серпня 1995 р. «Про загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу державної виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації» (Урядовий кур'єр. 1995. № 149–150. С. 6–7), а також відповідно до укладених з юридичними фірмами або окремими юрисконсультами договорів.

2.2. Ознайомлення студентами-практикантами спеціальності «Право» із завданнями і функціями відповідних судових та правоохоронних (юридичних) органів, оволодіння студентами уміннями і навичками підготовки та використання певних юридичних документів, проведення різних виховних і профілактичних заходів. Протягом практики студенти знайомляться із структурою установ, в яких проходитимуть практику, разом із безпосередніми керівниками практики складають індивідуальні плани роботи.

2.3. Знання та вміння, які необхідно здобути студентам-практикантам, залежать безпосередньо від тієї бази практики, на яку він направляється. Кожна з баз практики включає певний перелік вимог щодо оволодіння тією чи іншою інформацією про цю базу практики. Крім того, особливістю ознайомлення студента з базою практики є те, що йому необхідно насамперед ретельно вивчити нормативно-правові акти, що встановлюють норми, за якими здійснюється діяльності підприємства, установи, організації та ін. Цей перелік знань та вмінь дасть змогу студентові чітко визначити подальший план ознайомлення його з базою проходження практики.

III. Бази практики

3.1. Виробнича практика студентів-практикантів спеціальності «Право» проводиться у судових органах.

3.2. Базами практик можуть бути міські, районні судові органи, юридичні служби адміністрації, міської ради.

3.3. З базами практики інститут завчасно укладає угоди. Тривалість дії угод погоджується договірними сторонами.

3.4. За наявності в інституті / університеті державних, регіональних замовлень на підготовку спеціалістів перелік баз практики надають інституту / університету органи, які формували замовлення на фахівців.

3.5. Студенти можуть самостійно, з дозволу кафедри права, філософії та політології, обирати місце проходження практики. У таких випадках студент подає заяву до дирекції інституту та клопотання від керівника бази практики про забезпечення студенту належних умов щодо проходження практик.

IV. Організація та керівництво практикою

4.1. Відповідальність за організацію, проведення і контроль виробничої практики покладається на дирекцію інституту. Оперативне вирішення питань, пов'язаних з організацією і контролем практики в інституті здійснює керівник практики інституту (далі – інститутський керівник). Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри інституту / університету / інших закладів вищої освіти.

4.2. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені викладачі кафедр інституту / університету, а також інші кваліфіковані фахівці закладів вищої освіти.

4.3. Години, що відводяться викладачеві на керівництво практикою та методичну роботу, не повинні перевищувати 40% від загального обсягу навчального навантаження викладача.

4.4. В обов'язки інститутського керівника входить підготовка наказу про практику, загальне керівництво та координація методичного керівництва з боку кафедр. Після закінчення практики інститутський керівник за результатами обговорення практики на засіданнях кафедр та вчентій раді інституту готує письмовий звіт директорові інституту.

4.5. Безпосереднє керівництво практикою кожного студента-практиканта виконує викладач-методист (далі – методист кафедри), якого призначає кафедра відповідно до його академічного навантаження. В обов'язки методиста кафедри входить постійна допомога студентам-практикантам у виконанні всіх завдань практики, їх оцінка та звіт про проходження практики. При призначенні методиста кафедри враховуються наукові інтереси та спеціальність / спеціалізація студентів-практикантів.

4.6. У випадку виникнення форс-мажорних обставин (карантинні заходи, вимушені відпустки та ін.) зміни до графіків (термінів) проходження практики студентів інституту вносяться розпорядженням директора інституту.

4.7. Під час організації та проведення виробничої практики керівники практики та студенти керуються нормами, визначеними такими нормативно-правовими актами: • “Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України”, затвердженим Міністерством освіти України наказом № 93 від 8 квітня 1993 р.; • “Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах”, затвердженим наказом Міносвіти від 2 червня 1993 р. № 161 із змінами, внесеними згідно з наказом Міносвіти від 20 грудня 1994 р. № 351.

V. Функції керівників практики

5.1. Інститутський керівник практики:

- перед початком виробничої практики перевіряє наявність необхідних місць для студентів-практикантів у судових та правоохоронних органах згідно з укладеними угодами і подає необхідну інформацію завідувачу навчальної практики університету;

- згідно з угодами, укладеними між інститутом / університетом та судовими та правоохоронними органами про проведення практики, проводить розподіл студентів за базами практик, готує проект наказу;

- перед початком виробничої практики забезпечує необхідною документацією з практики методистів судових органів, - організує настановну конференцію з питань виробничої практики, і бере участь у нарадах керівників відповідних юридичних підрозділів (на початку і в кінці практики), а також організує підготовку необхідних матеріалів до захисту практики;

- спільно з керівниками відповідних юридичних підрозділів судових органів розподіляє студентів за відповідними працівниками, затверджує індивідуальні плани роботи студентів, контролює їх виконання;

- організовує відвідування практикантами заходів, що проводяться судовими, іншими юридичними органами, а також проводить їх аналіз;

- забезпечує проведення студентами різних профілактичних заходів юридичного змісту, консулює студентів під час підготовки, перевіряє і затверджує їхні плани, відвідує заходи, аналізує та оцінює їх;

- надає науково-методичну допомогу практичним керівникам практики в організації роботи зі студентами-практикантами;

- у ході захисту виробничої практики дає характеристику студента-практиканта та пропонує комісії оцінку його роботи,

- співпрацює із завідувачем навчальної практики університету, методистами судових та правоохоронних органів,

- співпрацює з студентським творчим об'єднанням щодо висвітлення результатів практик в інститутській стіннівці;

- контролює своєчасність виставлення підсумкової оцінки з практики у заліково-екзаменаційну відомість та подання її до дирекції інституту;

- обговорює питання результатів практики на засіданні кафедри і вченої ради інституту;

- звітує на вченій раді інституту, подає директорові інституту, завідувачу навчальної практики університету письмовий звіт про хід, результати практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення.

5.2. Методист кафедри:

- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях з практики, нарадах з питань практики в інституті, університеті, на базі практики;

- допомагає студентам скласти індивідуальний план роботи на весь період практики;

- слідкує за практичною діяльністю студентів-практикантів, визначає рівень їхньої підготовки до професійної діяльності, диференційовано підходить до завдань, які повинен виконати студент-практикант;

- надає студентам консультації щодо участі у практичних заходах судових та правоохоронних органів,

- обов'язково записує виконання свого навчального навантаження з практики у відповідних щоденниках практики студентів-практикантів;

- бере участь у проведенні заліку з практики і разом з інститутським керівником практики оцінює роботу студента-практиканта.

5.3. Методист судових та правоохоронних органів:

- безпосередньо керує проходженням практики студентів-практикантів на базі судових та правоохоронних органів, де проходить практику студент-практикант;
- методист щодня дає завдання студенту-практиканту і контролює його виконання;
- заносить всі зауваження щодо дисципліни студента-практиканта у щоденник і характеристику, яка видається студенту-практиканту після закінчення практики. Характеристика пишеться у щоденнику або друкується методистом-керівником і засвідчується печаткою.

VI. Науково-методичне та організаційне забезпечення виробничої практики

6.1. Кафедра права, філософії та політології:

- забезпечує належний рівень спеціальних юридичних знань, психологічної і методичної підготовки студентів з виробничої практики;
- консулює студентів і фахівців баз практик з питань виробничої практики;
- забезпечує виконання завдань з навчально-методичної роботи;
- вивчає і узагальнює передовий досвід організації виробничої практики, подає пропозиції вченій раді інституту / університету щодо її вдосконалення;
- вживає заходів щодо впровадження досягнень науки і передового юридичного досвіду в зміст і організацію практики;
- розробляє навчально-методичну документацію з питань виробничої практики, завдання навчально-методичної роботи.

6.2. Базы проходження виробничої практики:

6.2.1. Судові органи та правоохоронні органи:

Місцеві та районні суди міста:

Забезпечують ознайомлення студентів практикантів із

- документуванням різноманітних юридичних фактів і відповідного документообігу,
  - процесуальними документами на різних етапах судового розгляду,
  - змістом роботи суддів, керівника апарату суду, прокурора і адвоката,
  - структурою і змістом вироків, постанов та ухвал суду,
  - веденням протоколів судових засідань,
  - функціональними обов'язками працівників суду,
  - матеріалами цивільних, кримінальних та адміністративних справ,
  - практикою апеляційного оскарження судових рішень.
- Забезпечують участь студентів-практикантів
- у судових засіданнях,
  - у здійсненні діловодства та веденні поточної роботи секретарем судового засідання та помічником судді,
  - слідкують за роботою суддів, консультантів суду.

Надають можливість студентам-практикантам вивчити:

- порядок розгляду справ, прийому позивних заяв, скарг,
- прийом та відправлення кореспонденції,
- ведення звітності та архівної справи,
- фіксування судового засідання технічними засобами,
- порядок звернення судових рішень до виконання у судових засіданнях.

Вивчити практику:

- організації роботи з обліку та контролю стану актів законодавства, нотаріальної та судової практики, надання практичної допомоги районному суду й установам юстиції з

цих питань, інформування міського управління юстиції про стан обліку нормативних актів у районному управлінні юстиції, судах і установах юстиції;

- забезпечення виконання рішень, ухвал, постанов судів у цивільних справах, постанов у справах про адміністративні правопорушення, вироків, ухвал і постанов судів у кримінальних справах про майнові стягнення, а також постанов і рішень органів, виконання яких покладено на державних виконавців;

- узагальнення роботи щодо виконання судових рішень;

- здійснення контролю за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності ліцензійних умов щодо підприємницької діяльності, щодо юридичної практики та судово-експертної діяльності;

- правової освіти та правової інформатизації у навчальних закладах, на підприємствах, в установах, організаціях, надання необхідної допомоги в організації семінарів, конференцій, олімпіад і конкурсів з правових знань;

- діяльності місцевих органів виконавчої влади, державних підприємств, установ, організацій щодо правової освіти населення, формування у громадян правового світогляду;

- перевірок роботи підпорядкованих йому установ юстиції, залучення для цього науковців, фахівців місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за узгодженням з їх керівниками) для розгляду питань, що на лежать до його компетенції;

- перевірки розгляду звернень громадян у підвідомчих установах щодо усунення причин, які породжують обґрунтовані скарги стосовно роботи установ юстиції.

Методичну допомогу у визначених правоохоронних органах надають керівники юридичних відділів.

Відділ державної реєстрації актів цивільного стану реєстраційної служби управління:

Надає можливість студентам-практикантам ознайомитись із:

- Положенням про Державну реєстрацію актів цивільного стану (компетенція органів і порядок реєстрації актів цивільного стану)- Закон України від 01.07.2010р. №2398 - УІ;

- організацією забезпечення повної, своєчасної і правильної державної реєстрації актів цивільного стану відповідно до вимог законодавства;

- організацією забезпечення у межах визначеної компетенції реалізації громадянами особистих і майнових прав;

- порядком ведення з дотриманням вимог чинного законодавства

Державного реєстру актів цивільного стану громадян і видачу відповідних свідоцтв (народження фізичної особи та її походження, усиновлення, позбавлення та поновлення батьківських прав, смерті, шлюбу, розірвання шлюбу, зміни імені);

- юридичними документами, які використовуються в процесі державної реєстрації актів цивільного стану і готуються в процесі її здійснення.

Практиканти разом із службовцями відділу Державної реєстрації актів цивільного стану безпосередньо приймають участь в організації і проведенні заходів з правового виховання, освітньо-роз'яснювальної і профілактичної роботи.

Відділ Державної реєстрації речових прав на нерухоме майно реєстраційної служби управління юстиції:

Студентів-практикантів ознайомлюють із:

- основними положеннями Закону України від 01.07.2004р. №1952 – УІ «Про Державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» і практичною їх реалізацією;

- організацією державної реєстрації речових прав на нерухоме майно відповідно до закону;

- порядком прийому та видачу документів, пов'язаних з проведенням державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, взяттям на облік безхазяйного нерухомого майна, наданням інформації з Державного реєстру прав;

- змістом документів, які є підставою для державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Студенти-практиканти разом із службовцями відділу Державної реєстрації речових прав на нерухоме майно безпосередньо приймають участь в організації і проведенні заходів з правового спрямування, освітньо-роз'яснювальної і профілактичної роботи.

Відділ державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців реєстраційної служби управлінь юстиції:

Студентів-практикантів ознайомлюють із:

- основними положеннями Закону України від 15.05.2003р. №755 – УІ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців» і практичною їх реалізацією;

- організацією державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців відповідно до закону;

- порядком прийому та видачу документів, пов'язаних з проведенням державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

- порядком надання відповідним державним органам відомостей з реєстраційних карток про вчинення реєстраційних дій;

- організацією проведення державної реєстрації припинення юридичних осіб та державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичними особами - підприємцями;

- змістом документів, які є підставою для державної реєстрації юридичних осіб та державної реєстрації підприємницької діяльності фізичними особами - підприємцями;

Студенти- практиканти разом із службовцями відділу Державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців безпосередньо приймають участь в організації і проведенні заходів правового змісту, освітньо-роз'яснювальної і профілактичної роботи.

Сектор легалізації об'єднань громадян управлінь юстиції:

Студентів-практикантів ознайомлюють із:

- Постановою Кабінету Міністрів України від 26.02 1993р. «Про затвердження Положення про порядок легалізації об'єднань громадян»;

- організацією державної реєстрації об'єднань громадян, повноваження і функції реєструючого органу;

- порядком прийому та видачу документів, пов'язаних з проведенням легалізації об'єднань громадян;

- змістом документів, які є підставою для легалізації об'єднань громадян;

Практиканти разом із службовцями сектору легалізації об'єднань громадян безпосередньо приймають участь в організації і проведенні заходів правового змісту, освітньо-роз'яснювальної і профілактичної роботи серед визначеної категорії осіб.

Юридичні служби адміністрації, міської ради:

Забезпечують ознайомлення студентами-практикантами:

- з правовими й організаційними основами діяльності юридичної служби, підставами надання правової допомоги, підпорядкування та взаємодії юридичної служби з іншими структурними підрозділами міністерства (підприємства);

- з практикою застосування законодавства, підготовкою пропозиції щодо його удосконалення;

- з організацією обліку й зберігання текстів законодавчих та інших нормативних актів або підтримання їх у контрольному стані, проведенням інформаційно-довідкової роботи із законодавства.

Надають можливість студентам-практикантам:

- вивчити практику прийняття на роботу, стажування, підвищення кваліфікації працівників юридичної служби, забезпечення сучасними засобами оргтехніки, законодавчими й іншими нормативними актами та довідковими матеріалами, посібниками, літературою з правових питань;

- навчитися перевіряти відповідність законодавству проектів наказів та інших нормативних актів, що подаються на підпис керівництва.

Організують та надають допомогу студентам-практикантам:

- вивчити завдання та функції юридичної служби і структурних підрозділів міністерства або іншого органу державної виконавчої влади, підприємства, установи, організації різних суб'єктів господарювання або юридичних фірм, а також особливості діяльності органів прокуратури, місцевого суду, комерційного банку, біржі, страхової компанії. Ознайомитися з основними напрямками діяльності зазначених органів.

- навчитися працювати з правовими актами,

- вивчити види та систему організаційно-правових актів,

- взяти участь у підготовці проектів документів, а також ознайомитися з організацією та веденням системного обліку правових актів, підтримання їх у контрольному стані.

- ознайомитися з правовою роботою із забезпечення збереження майна підприємства.

VII. Вимоги до звітної документації про виробничу практику

7.1. Основна документація з виробничої практики

7.1.1. Наказ про виробничу практику є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження виробничої практики, бази проходження виробничої практики, викладачів-методистів.

7.1.2. Після закінчення виробничої практики студент подає методисту таку документацію:

1. Індивідуальний план виробничої практики

2. Звіт про проходження виробничої практики і проведену роботу (дані документи повинні бути погоджені із безпосереднім керівником практики);

3. Журнал (щоденник) виробничої практики

4. Характеристику на практиканта з визначеною оцінкою результатів практики, підписану керівником підрозділу, в якому студент проходив практику;

5. Матеріали по проведеним правовими і виховними заходами.

Індивідуальні звіти студентів-практикантів є основним звітним документом.

Індивідуальний звіт студента-практиканта містить:

- * щоденник, що фіксує всі форми роботи під час виробничої практики;

- * звіт студента-практиканта;

* відгук - характеристика методиста-керівника, на базі якої проходив виробничу практику студент-практикант.

7.1.3. Загальний звіт про проходження практики подається інститутським керівником директорові інституту у 7-денний термін після отримання студентами оцінки з виробничої практики.

7.1.4. Оформлення результатів проведення виробничої практики:

Після закінчення терміну виробничої практики студенти звітують про виконання програми виробничої практики шляхом оформлення звіту та наданих матеріалів, з якими студенти-практиканти спеціальності «Право» безпосередньо працювали на базі практики. Звіт повинен мати чітко структуровану послідовність, переконливу аргументацію, обґрунтованість рекомендацій та висновки.

Звіт складається:

- з титульного аркуша;
- зі змісту, який містить назви всіх розділів із зазначенням сторінок, на яких вони викладені;
- з мети та змісту проходження практики;
- з основної частини;
- з висновків;
- зі списку використаних джерел;
- з додатків.

Основна частина звіту поділяється на розділи, перелік і послідовність яких визначаються змістом програми практики. Загальний обсяг звіту повинен становити 20–25 сторінок формату А4, надрукованих або охайно написаних від руки. Поля залишаються з чотирьох боків аркуша: зліва — 30 мм; справа — не менше 15 мм; зверху і знизу не менше 20 мм. Сторінки звіту повинні бути пронумеровані; на першій сторінці номер не ставиться. У разі якщо звіт містить таблиці, вони повинні бути виконані на окремих аркушах, а додатки, які надаються студентом, повинні бути включені в нумерацію сторінок. Кожна таблиця повинна мати заголовок, який починається з великої літери і розміщується нижче під словом “таблиця”, яке пишеться над правим верхнім кутком таблиці. Таблиці нумеруються послідовно арабськими цифрами. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку на неї вказують “Продовження таблиці” (із зазначенням її номера). Таблиці розміщують так, щоб їх можна було розглядати без перегортання сторінки після першого посилання на них у тексті звіту. При посиланні на таблицю вказують її номер і слово “таблиця” у скороченому вигляді.

У додатках наводяться форми статистичної звітності, допоміжні матеріали. Кожний додаток починається з нової сторінки, у правому верхньому кутку якої пишеться слово “Додаток №__”.

Звіт відповідним чином переплітається або зшивається. У звіті студент висвітлює, крім питань програми, спірні питання, які виникли в процесі проходження практики, особисті зауваження, враження і пропозиції щодо удосконалення діяльності цієї бази практики.

Крім письмової частини проходження виробничої практики у звіті повинен міститися щоденник практики встановленого зразка та відгук керівника від бази практики, який оформляється на окремому аркуші формату А4. Відгук керівника від бази практики засвідчується керівником бази практики та мокрою печаткою бази практики (підприємства). Відповідно до вимог, відгук керівника від бази практики повинен відображати ділові та моральні якості, виявлені студентом при проходженні практики та оцінку його діяльністю.

Письмовий звіт разом із заповненим щоденником практики та відгуком керівника від бази практики подається на рецензування керівника практики від інституту, який має відображати рівень засвоєних студентом теоретичних знань та умінь застосовувати їх на практиці, відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, правильності оформлення звітної документації, висновки і пропозиції щодо оцінки практики при її захисті. Студент захищає звіт про проходження практики після своєчасного

подання матеріалів переддипломної практики у призначений керівником від кафедри день. Захист практики приймає комісія, до складу якої входять викладачі, що ведуть заняття, представники адміністрації інституту, деканату інституту, завідувач відділу практичного навчання, представники баз практики. Оформлений звіт і заповнений щоденник студент подає на перевірку керівникові від бази практики. Керівник знайомиться зі звітом. При позитивній оцінці візує звіт на титульному аркуші, готує характеристику на студента, яка наводиться в щоденнику практики. У характеристиці дається оцінка виконання програми практикантом, змісту і оформлення звіту. В останній день практики звіт подається студентом на кафедру керівникові від інституту для перевірки і візування. У випадках невідповідності вимогам змісту і оформлення звіту він повертається на доопрацювання.

VIII. Підсумки практики

8.1. Документація з виробничої практики (письмовий звіт, індивідуальний план роботи, характеристика, щоденник практики та ін.) подається студентами-практикантами на перевірку протягом трьох днів після закінчення практики. Захист практики в інституті проводиться не пізніше, ніж через 10 днів після подання документації.

8.2. Звітна документація зберігається на кафедрі права, філософії та політології 1 рік після закінчення студентом навчання в інституті.

8.3. Оцінки за проходження виробничої практики виставляються в щоденник практики. Підсумкова оцінка з виробничої практики виставляється інститутськими керівниками (методистами кафедр) у заліково-екзаменаційну відомість.

8.4. Формою підсумкового контролю з практики в інституті є залік, оцінка за який виставляється за шкалою ECTS та національною шкалою «незадовільно-задовільно-добре-відмінно».

Оцінку “відмінно” студент одержує тоді, коли відповідь повна, розуміння матеріалу глибоке, основні вміння сформовані та засвоєні; виклад логічний, доказовий (обґрунтований нормами права), висновки та узагальнення точні і пов’язані з явищами навколишнього життя, зі сферою майбутньої спеціальності; практикант орієнтується в системі чинного законодавства і права; використання правничої термінології правильне. Відгук про проходження практики студентом позитивний. Матеріали про проходження практики оформлені відповідно до вимог.

Оцінку “добре” студент отримує тоді, коли відповідь задовольняє зазначені вимоги, але виклад недостатньо систематизований, окремі вміння недостатньо сформовані, у визначенні понять, термінології та узагальненнях спостерігаються окремі неточності, які легко виправляються за допомогою додаткових питань викладача. Відгук про проходження практики студентом позитивний. Є неістотні зауваження щодо змісту й оформлення матеріалів про проходження практики.

Оцінку “задовільно” студент отримує тоді, коли відповідь свідчить про розуміння основних питань програми практики, проте спостерігаються значні прогалини в знаннях; визначення понять нечіткі, неточні, вміння сформовані недостатньо, висновки й

узагальнення аргументовані слабо, в них допускаються помилки, знання практиканта фрагментарні, неповні, спостерігається невміння працювати з документами, джерелами права. Відгук про проходження практики позитивний.

Оцінку “незадовільно” студент отримує в тому разі, коли відгук про проходження практики негативний. На запитання членів комісії студент не дає правильних відповідей. Програма виробничої практики виконана не в повному обсязі. Недбале оформлення звіту і щоденника про проходження практики.

8.5. Студент, який не виконав програму виробничої практики з певної причини (недбале ставлення до обов’язків, недотримання внутрішнього розпорядку бази практики тощо) може бути направлений на повторне проходження виробничої практики з обов’язковим виконанням умов, визначених інститутом.

8.6. Практична підготовка є невід’ємною частиною навчального плану.

Незадовільна оцінка з виробничої практики може бути підставою для відрахування студента з інституту за невиконання навчального плану.

8.7. Підсумки виробничої практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки практики розглядаються на вченій раді інституту.

8.8. Захист практики в інституті.

8.8.1. На захисті виробничої практики присутні студенти-практиканти та комісія, членами якої є методисти кафедри права, філософії та політології, інститутський керівник. На засідання комісії можуть бути запрошені фахівці відповідної галузі з базових юридичних закладів.

8.8.2. Термін засідання фахової комісії встановлюється інститутським керівником виробничої практики та узгоджується із директором інституту, завідувачем кафедри, завідувачем навчальної практики університету.

8.8.3. На захисті виробничої практики студенти-практиканти звітують про проведену роботу, вказують на труднощі, що виникали під час проходження виробничої практики, подають пропозиції щодо поліпшення методів і способів організації виробничої практики; демонструють наочність, яку використовували під час практики, доводять її значимість і важливість.

8.8.4. Методисти кафедри аналізують та проводять перевірку виконання індивідуальних завдань виробничої практики студентами – практикантами та інші заходи, передбачені програмою виробничої практики.

8.8.5. За результатами захисту виставляється диференційована оцінка, яка фіксується на титульному аркуші звіту, у відомості та заліковій книжці.

8.8.6. При захисті поданих матеріалів про проходження виробничої практики оцінюється вміння:

- користуватися нормами Конституції України, джерелами та конкретними нормами права; орієнтуватись у системі чинного законодавства України;

- аналізувати зміст правових документів, з’ясувати для себе та роз’яснювати іншим зміст закону, застосовувати на практиці норми права; аргументовано висловлювати свою думку, користуватися правничою літературою, складати тези, готувати короткі повідомлення; правильно користуватися правничою термінологією;

- аналізувати життєві явища і застосовувати правничі знання для оцінки фактів, що мають юридичне значення, керуватись у своїй поведінці вимогами моральних і правових норм;

- організувати претензійно-позовну роботу, представляти інтереси організацій у судах, інших органах під час розгляду правничих питань і спорів;

консультувати з різноманітних правових питань; узагальнювати практику застосування чинного законодавства; організовувати юридичну роботу в організації, надавати практичну допомогу структурним підрозділам і громадським організаціям;

готувати матеріали для передачі в судові органи; оформлювати матеріали про притягнення працівника до дисциплінарної та матеріальної відповідальності тощо;

розробляти умови колективного договору, розглядати питання дебіторської та кредиторської заборгованості;

вести довідково-інформаційну роботу щодо законодавства;

надавати довідки з організаційно-правових та інших юридичних питань, консультувати з питань застосування чинного законодавства України.

Оцінюються практичні навички роботи з правничим матеріалом, навички щодо розробки правничих документів (накази, договори, угоди, претензії, позовні заяви, відповіді на звернення громадян).

8.8.7. На засіданні фахової комісії у відомість виставляються оцінки, визначаються теми доповідей та виступів, що заслуховуються та обговорюються на підсумковій конференції.

8.9. Підсумкова науково-методична конференція.

8.9.1. Підсумкова науково-методична конференція в інституті є останнім етапом, що завершує практику.

Проводить її інститутський керівник практики. На конференцію запрошуються директор інституту, завідувач кафедри права, філософії та політології, фахових кафедр інституту. На конференцію можуть бути запрошені фахівці відповідної галузі з базових юридичних закладів, представники судових та правоохоронних органів.

8.9.2. Конференція проводиться наступного тижня після підведення підсумків виробничої практики в інституті.

8.9.3. У конференції беруть участь всі студенти-практиканти та методисти кафедр інституту. На конференцію запрошуються студенти, які в наступному році будуть проходити таку ж практику. На конференцію студенти-практиканти готують доповіді, повідомлення, у яких висвітлюють досвід роботи студентів, фахівців відповідних галузей, демонструють змістовну наочність.